mengyldige akter, der kan afføde rettigheder og forpligtelser for privatpersoner. En simpel administrativ praksis, der efter sin karakter kan ændres efter forvaltningens skøn, kan derimod ikke anses som udtryk for en gyldig gennemførelse.

2. På et område, hvor en præcis gennemførelse af direktiver har en særlig betydning, idet ansvaret for forvaltningen af det fælles eje påhviler hver enkelt medlemsstat på dens område, må eventuelle fravigelser i en medlemsstats lovgivning af de generelle forbud i direktiv 79/409 til sikring af beskyttelsen af vilde fugle i det mindste være begrundet i et af de i direktivets artikel 9, stk. 1, opregnede hensyn, og disse fravigelser skal opfylde de betingelser, som er nævnt i artikel 9, stk. 2, og som har til formål at begrænse undtagelserne til det strengt nødvendige og give Kommissionen mulighed for at foretage den nødvendige overvågning.

3. At visse jagtmidler eller visse ødelæggelsesmetoder, der er forbudt ifølge direktiv 79/409 om beskyttelse af vilde fugle, ikke anvendes i en medlemsstat, kan ikke fritage vedkommende medlemsstat for forpligtelsen til ved lov eller administrativt at træffe foranstaltninger til sikring af, at direktivets bestemmelser gennemføres korrekt. Faktisk er det efter retssikkerhedsprincippet påkrævet, at de i direktivet fastlagte forbud kommer til udtryk i bindende lovbestemmelser.

RETSMØDERAPPORT
i sag C-339/87 *

I — Retlige omstændigheder

1. *Fællesskabsrettens bestemmelser*

Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT L 103, s. 1), sidst ændret ved Rådets direktiv 85/411/EØF af 25. juli 1985 (EFT L 233, s. 33), har til formål at indføre en almindelig ordning for beskyttelse af vilde fugle samt at regulere jagt på og handel med de af direktiverne omfattede fuglearter.

I direktivets artikel 18, stk. 1, er det bestemt, at medlemsstaterne sætter de nødvendige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i kraft for at efterkomme direktivet inden for en frist på to år fra dets meddelelse, og at de straks derefter underretter

* Processprog: nederlandsk.

Kommissionen herom. Direktivet blev meddelt den 6. april 1979, og fristen for gennemførelse af det i national ret udløb således den 6. april 1981.

De i nærværende sag omtvistede bestemmelser i direktivet er følgende:

»*Artikel 5*

Med forbehold af artikel 7 og 9 træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at indføre en generel ordning til beskyttelse af alle de i artikel 1 omhandlede fuglearter, herunder især forbud mod

a) forsætligt at dræbe eller indfange dem, uanset hvilken metode der anvendes;

b) forsætligt at ødelægge eller beskadige deres reder og æg samt fjerne deres reder;

c) at indsamle deres æg i naturen og opbevare disse, også selv om de er tomme;

d) forsætligt at forstyrre fuglene, navnlig i yngletiden, i det omfang en sådan forstyrrelse har væsentlig betydning for formålet med dette direktiv;

e) at være i besiddelse af fugle af arter, som det ikke er tilladt at jage og indfange.

...

Artikel 7

1. De i bilag II nævnte arter kan under hensyn til bestandens størrelse samt arternes geografiske udbredelse og formeringsevne inden for Fællesskabet som helhed jages i overensstemmelse med den nationale lovgivning. Medlemsstaterne påser, at jagten på disse arter ikke er i strid med de beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet i arternes udbredelsesområder.

2. De i bilag II/1 nævnte arter kan jages i det geografiske sø- og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse.

3. De i bilag II/2 nævnte arter kan kun jages i de medlemsstater, hvorunder de er angivet.

4. Medlemsstaterne sikrer sig, at jagt, herunder i givet fald falkejagt, således som den skal finde sted i henhold til de i medlemslandene gældende jagtbestemmelser, udøves i overensstemmelse med princippet om en fornuftig udnyttelse og en økologisk afbalanceret regulering af de pågældende fuglearter, samt at jagtudøvelsen er forenelig med de bestemmelser, der følger af artikel 2, med hensyn til bestandene af disse arter og særlig af trækkende arter. De drager især omsorg for, at de arter, som omfattes af jagtlovgivningen, hverken jages i redetiden eller i de forskellige faser af yngletiden. Når det drejer sig om trækkende arter, påser de ganske særligt, at de arter, der omfattes af

jagtlovgivningen, ikke jages i yngletiden og under deres træk til redebygningsstedet. Medlemsstaterne tilsender Kommissionen alle formålstjenlige oplysninger om den praktiske gennemførelse af deres jagtlovgivning.

Artikel 8

1. For så vidt angår jagt på, fangst af eller drab på fugle i overensstemmelse med dette direktiv, forbyder medlemsstaterne anvendelse af alle midler, indretninger eller metoder til massefangst eller -drab eller ikke-selektiv fangst eller drab, som kan medføre, at en art forsvinder lokalt; de forbyder herunder navnlig anvendelse af de i bilag IV, litra a), nævnte midler, indretninger og metoder.

2. Endvidere forbyder medlemsstaterne al jagt fra de i bilag IV, litra b), nævnte transportmidler på de i samme bilag nævnte betingelser.

Artikel 9

1. Medlemsstaterne kan af nedenstående grunde fravige artikel 5, 6, 7 og 8, såfremt der ikke findes nogen anden tilfredsstillende løsning:

a) — af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed,

— af hensyn til sikkerheden for luftfarten,

— for at hindre omfattende skader på afgrøder, besætninger, skove, fiskeri- og vandområder,

— for at beskytte flora og fauna;

b) i forsknings- og undervisningsøjemed, for at genoprette og forny bestanden samt for at muliggøre opdræt i forbindelse med de her nævnte formål;

c) for på strengt kontrollerede betingelser at tillade selektiv indfangning, besiddelse eller enhver anden fornuftig anvendelse af bestemte fuglearter i mindre mængder.

2. I undtagelsesbestemmelserne skal anføres:

— de arter, der er omfattet af undtagelserne,

— de tilladte fangst- eller drabsmidler, -indretninger eller -metoder,

— de risikovilkår samt de omstændigheder med hensyn til tid og sted, under hvilke sådanne undtagelsesbestemmelser kan meddeles,

— den myndighed, som har bemyndigelse til at erklære, at de fastsatte betingelser er opfyldt, og til at træffe afgørelse om hvilke midler, indretninger eller metoder, der kan bringes i anvendelse inden for hvilke grænser og af hvilke personer,

— den kontrol, der skal føres.

3. Medlemsstaterne tilsender hvert år Kommissionen en rapport om gennemførelsen af denne artikel.

4. På grundlag af oplysninger, som Kommissionen råder over, herunder navnlig de oplysninger, den har fået tilsendt i henhold til stk. 3, påser den til stadighed, at følgerne af sådanne undtagelser ikke er i strid med dette direktiv. Den træffer passende forholdsregler i så henseende.«

2. *De nationale bestemmelser*

De nederlandske bestemmelser, der er omtvistet i nærværende sag, vedrører jagt. Bestemmelserne om jagt i Nederlandene findes navnlig i lov af 3. november 1954 om jagt (herefter benævnt »Jachtwet«). Denne lov blev sidst ændret ved lov af 17. marts 1988.

Jachtwet indeholder i artikel 2 forudsætningsvis en række definitioner af de forskellige slags vildt, nemlig vildt, der lever frit i naturen, småvildt, vandvildt og andet vildt.

Ifølge Jachtwets artikel 8, stk. 1, har brugeren af et jordareal jagtretten for vedkommende areal for så vidt angår jagten på ringdue, krage, allike, skovskade og husskade uden tidsbegrænsning og ved hjælp af alle passende jagtmidler. Ifølge samme artikels stk. 3 kan nævnte bruger tillade, at andre personer, som han har givet skriftlig tilladelse hertil, jager de i stk. 1 nævnte arter på det areal, han er bruger af. Nævnte tilladelse kan højst gives for ét år.

Artikel 10, stk. 1, i Jachtwet indeholder et forbud mod søgning efter samt indsamling og opbevaring af fuglevildtæg samt et forbud mod unødvendigt at forstyrre fuglevildt i yngletiden. Samme artikels stk. 2 indeholder en undtagelse for søgning efter samt indsamling og opbevaring ved jagtrettens indehaver, de personer, han har meddelt tilladelse til, brugeren af et jordareal, hans familiemedlemmer og personale, af æg af det i artikel 8 nævnte fuglevildt, for så vidt som jagten på dette fuglevildt er gået ind. For så vidt angår søgning efter samt indsamling og opbevaring af æg af andre arter end de i artikel 8, stk. 1, nævnte, der foretages af den samme personkreds, gælder forbudet ifølge stk. 1 kun, såfremt de nævnte former for virksomhed udøves med henblik på bevaring af vildtet.

Artiklerne 19-27 i Jachtwet handler om jagten. I artikel 19, stk. 1, er det bestemt, at indehaveren af jagtretten, såfremt landbrugsinteresser ikke stiller sig i vejen, er forpligtet til at jage eller lade jage på en sådan måde, at vildtet bevares i tilstrækkeligt omfang, eller såfremt vildtet ikke er tilstede, at vildtbestanden udvikles i nødvendigt omfang. Artikel 20, der indeholder regler om jagttiden, har følgende ordlyd.

»1. Det i artikel 8, stk. 1, nævnte vildt kan jages hele året, medmindre ministeren udsteder særlige bestemmelser om jagttiden.

2. Ministeren fastlægger..., i hvilket omfang andet vildt end det i artikel 8, stk. 1, nævnte kan jages. Dette vildt kan ikke jages i tiden fra den 16. februar til den 15. juli, medmindre det er nødvendigt af hensyn til landbrugets interesser.«

Landbrugs- og fiskeriministeren har med hjemmel i denne bestemmelse udarbejdet en bekendtgørelse af 8. august 1977, senest ændret den 9. oktober 1987. Heri fastsættes jagttiden for følgende arter: agerhøne, fasanhane, fasanhøne, skovsneppe, grågås, blisgås og sædgås med undtagelse af små sædgæs, gråand, skeand, krikand, pibeand, spidsand, taffeland, bjergand, knarand, troldand, dobbeltbekkasin, hjejle, blishøne og skovskade.

Ministeren for landbrug og fiskeri kan i medfør af bekendtgørelse af 24. februar 1987 meddele personer, der besidder jagttegn, tilladelse til at jage et nærmere i et bilag til bekendtgørelsen angivet antal fuglearter. I medfør af bekendtgørelsens artikel 3 meddeles tilladelse af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed for at hindre omfattende skader på afgrøder, besætninger, skove, fiskeri- og vandområder eller for at beskytte flora og fauna, og kun såfremt der ikke efter ministerens opfattelse findes nogen anden tilfredsstillende løsning. En meddelt tilladelse er gyldig i højst et år. De tilladelser, der meddeles for at hindre omfattende skader, kan kun meddeles for et tidsrum, der ligger inden for den nævnte periode for vedkommende art i bilaget til bekendtgørelsen. Politimesteren i den politikreds, hvor jagttegnets indehaver har fået tilladelse til at jage, modtager kopi af tilladelsen.

Jachtwets artikel 22, der indeholder regler om tilladte jagtmidler, har følgende ordlyd:

»1. Følgende jagtmidler kan anvendes:

a) geværer, der opfylder betingelserne i de af ministeren fastsatte regler;

b) hunde, bortset fra...;

c) registrerede haglbøsser;

d) jagtfugle, dvs. vandrefalke og høge;

e) lokkefugle, bortset fra lokkeænder og blindede og lemlæstede fugle;

f) akustiske hjælpemidler, i det omfang disse ikke er forbudt ved bestemmelser truffet af ministeren.

2. Til jagt på det i artikel 8, stk. 1, nævnte vildt kan udover de i stk. 1 nævnte midler anvendes midler, der er egnede til at opjage eller nedslå vildtet, sporhunde, net og fælder.

3. ...

4. Jagt eller ophold på jagtområdet med jagtmidler, der ikke er tilladt, er forbudt.

5-8. ...«

I artikel 26, stk. 1, hedder det, at jagt på vildt uden for jagttiden er forbudt. Samme bestemmelse indeholder bl.a. et forbud mod

jagt med gevær fra motordrevne køretøjer eller andre køretøjer og visse typer både.

Ministeren er ifølge artikel 27 i Jachtwet bemyndiget til at fastsætte undtagelser fra forbuddet mod jagt på vildt uden for jagttiden, navnlig med henblik på afholdelse af jagthundekonkurrencer eller -dressur. I tilslutning til meddelelse af tilladelse hertil kan der gøres visse begrænsninger.

Artiklerne 43-59 i Jachtwet indeholder bestemmelser om skade. Ministeren kan i medfør af artiklerne 53 og 54 dispensere fra lovens eller de i medfør af loven meddelte bestemmelser og give tilladelse til jagt for at forebygge eller begrænse skader. Sådanne tilladelser kan på forskellig måde gøres betinget.

Artikel 60 i Jachtwet indeholder et forbud mod besiddelse med henblik på salg, udbydelse til salg, salg eller levering af dødt eller levende vildt, der ikke er erhvervet i overensstemmelse med loven eller de bestemmelser, der er udstedt til gennemførelse heraf, i tidsrummet fra jagttidens begyndelse og indtil ti dage efter dens ophør. Ifølge samme bestemmelse er det desuden forbudt at besidde, udbyde til salg, sælge eller levere dødt eller levende vildt i tiden fra elvtedagen efter udløbet af jagttiden og indtil jagttidens indtræden.

3. *Tvistens forhistorie*

Ved skrivelse af 28. oktober 1985 indledte Kommissionen, der var af den opfattelse, at en række bestemmelser i den nederlandske fuglejagtlovgivning ikke var i overensstemmelse med direktivet, proceduren i henhold til EØF-Traktatens artikel 169 over for Kongeriget Nederlandene.

I sin besvarelse af 18. februar 1986 af denne skrivelse erklærede den nederlandske regering, at den nederlandske jagtlov og forvaltningspraksis var i overensstemmelse med direktivets bestemmelser. Den tilstillede desuden Kommissionen et udkast til lov om ændring af Jachtwet. Kommissionen var ikke tilfreds med disse forklaringer og fremsatte derfor i medfør af EØF-Traktatens artikel 169 en begrundet udtalelse, der ikke er blevet besvaret.

II — Skriftveksling og parternes påstande

Ved stævning, indgået til Domstolens Justitskontor den 28. oktober 1987, har Kommissionen i medfør af EØF-Traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det statueres, at Kongeriget Nederlandene ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til Traktaten, idet det ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til reguleringen af beskyttelsen af vilde fugle.

Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

1) Det statueres, at Kongeriget Nederlandene har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-Traktaten, idet det ikke inden for de fastsatte frister ved lov eller administrativt har truffet alle de foran-

staltninger, der er nødvendige for at gennemføre Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle;

2) Kongeriget Nederlandene tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Kongeriget Nederlandene har nedlagt følgende påstande:

1) Frifindelse;

2) Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

III — Parternes anbringender og argumenter

Kommissionen har anført, at der ved direktivet er indført en almindelig ordning for beskyttelse af vilde fugle, der kun kan fraviges under særlige omstændigheder, og at den nederlandske jagtlovgivning er i strid med direktivet på *seks* punkter.

Første klagepunkt: de fuglearter, der kan jages

Kommissionen har anført, at følgende fuglearter, som ifølge artiklerne 2 og 20 i Jachtwet kan jages, er beskyttet af direktivets bestemmelser:

— urfugl, en art, som medlemsstaterne i henhold til artikel 5, litra a), og artikel 7, stk. 3, samt bilag II/2 til direktivet ikke kan give tilladelse til jagt på;

— alle arter gæs og ænder, mens kun visse arter nævnes i direktivets artikel 7, stk. 3, og i bilag II til direktivet;

— dobbeltbekkasin, der imidlertid er nævnt i bilag I til direktivet, og som derfor skal være omfattet af særlige beskyttelsesforanstaltninger;

— sort krage og gråkrage, råge, allike, skovskade og husskade, selv om disse arter ikke er nævnt i bilag II til direktivet.

Kommissionen har anført, at de nederlandske myndigheder ifølge artiklerne 2 og 20 i Jachtwet har adgang til at træffe foranstaltninger, der går videre end de i direktivet fastsatte begrænsninger. Vedkommende minister kan således tillade jagt på visse fuglearter, der ikke er nævnt i direktivets bilag II, som f. eks. urfugl og dobbeltbekkasin. Ifølge ministeriel bekendtgørelse af 8. august 1977 er også jagt på skovskade tilladt, selv om denne art ikke er nævnt i direktivets bilag II. Denne retsstilling kan vanskeliggøre berørte personkredses muligheder for at iværksætte en retslig prøvelse af en af ministeren truffet foranstaltning, der strider mod direktivet.

Den nederlandske regering har gjort gældende, at Jachtwets artikel 2 og artikel 20, også når henses til de gennemførelsesbestemmelser, der er udstedt med hjemmel i artikel 20, udgør en passende gennemførelse af direktivets bestemmelser.

Den nederlandske regering har anført, at det i artikel 2 i Jachtwet anføres, hvilke arter bestemmelsen gælder for, og at man på lovens anvendelsesområde kun kan drive

jagt, såfremt jagten på vedkommende art er gået ind. Den har gjort gældende, at den omstændighed, at en dyreart nævnes i Jachtwets artikel 2, ikke er ensbetydende med, at denne art altid kan jages, men at tiden for jagten på vedkommende art kun kan indtræde, såfremt visse betingelser er opfyldt.

Den nederlandske regering har vedrørende skovskaden forklaret, at den vedkommende minister, selv om nævnte fugleart også er omfattet af ordningen ifølge bestemmelserne i Jachtwets artikel 20, stk. 1, sammenholdt med artikel 8, stk. 1, i medfør af sin dispensationsadgang dog den 8. august 1977 har besluttet, at jagttiden er 15. juli til 30. april. Skovskaden kan altså ikke jages fra den 1. maj til den 15. juli.

Den nederlandske regering har gjort gældende, at de andre fugle, der er omfattet af ordningen ifølge Jachtwets artikel 20, stk. 1, er fuglearter, der forvolder eller kan forvolde omfattende skader for landbruget året igennem på hele Nederlandenes område. Alene en uafbrudt jagttid giver mulighed for at undgå eller modvirke omfattende skader for landbruget og for at beskytte floraen og den øvrige fauna. En risiko for omfattende skader for landbruget og navnlig for udsæd på forskellige tilsåede arealer, frugttræernes knopper, prydbuske, frugt, grønsager og grønsagsløg og -knolde forekommer hele året som følge af det nederlandske landbrugs mangeartede karakter og de pågældende arters lidet variable fødevalg. De afskrækkelses- og jagtmidler, herunder jagtgeværer og kragefælder, der anvendes i vidt omfang i Nederlandene, gør det muligt at holde de skader, der forvoldes landbruget, inden for rimelige grænser og sikrer samtidig en god beskyttelse og overlevelsesmulighed for de pågældende fuglearter.

Den nederlandske regering gør gældende, at der med direktivets artikel 9 er taget højde for, at det eventuelt vil kunne være nødvendigt at gøre undtagelser, navnlig for at hindre omfattende skader på afgrøder og for at beskytte flora og fauna. Den har anført, at ministeren for landbrug og fiskeri, når beskyttelse ikke er nødvendig pga. særlige omstændigheder, benytter sin beføjelse til at dispensere fra lovens regler. Ordningen i henhold til Jachtwets artikel 20, stk. 1, åbner altså ikke op for beføjelser, der går ud over det ved direktivet tilladte.

Den nederlandske regering har yderligere anført, at efter ordningen i Jachtwets artikel 20, stk. 2, er jagt på de arter, der ikke er omfattet af artikel 20, stk. 1, i samme lov forbudt, såfremt landbrugs- og fiskeriministeren ikke har bestemt andet. Ministeren har fastlagt, i hvilket omfang jagt på andet vildt end det i Jachtwets artikel 8, stk. 1, nævnte kan ske, i to bekendtgørelser, der er udstedt med hjemmel i lovens artikel 20, stk. 2, nemlig bekendtgørelserne af 8. august 1977 og 24. februar 1987.

Den nederlandske regering har anført, at det ifølge ministeriel bekendtgørelse af 8. august 1977 kun er de i bilag II til direktivet nævnte fuglearter med undtagelse af skovskade, der kan jages. Den har fremhævet, at denne beslutning kun har genoptaget skovskade for at afskære jagt på denne art i redebygningstiden, idet jagt i øvrigt kan foregå hele året, jfr. Jachtwets artikel 20, stk. 1.

Den nederlandske regering har bemærket, at der nu for de fuglearter, der ikke kan jages i Nederlandene, alene meddeles jagttilladelser af den i bekendtgørelsen af 24. februar 1987 omhandlede art. En tilladelse af denne art giver ikke adgang til at fravige lovens bestemmelser eller bestemmelser udstedt med hjemmel i den. Nævnte bekendtgørelse udgør ej heller blot en forvaltningspraksis, men en ministeriel retsakt, der er hjemlet i jagtloven, og fra denne akt kan der ikke dispenseres. Jagt på urfugl, dobbeltbekkasin og gråkrage er således udelukket hele året igennem i overensstemmelse med bestemmelserne i Jachtwets artikel 8, stk. 1, sammenholdt med artikel 20, stk. 2, og henset til at disse fugle ikke er nævnt i bekendtgørelsen af 24. februar 1987.

Den nederlandske regering har endelig oplyst, at der principielt ikke kan foregå jagt i redebygnings- og æglægningstiden, dvs. i tiden fra den 16. februar til den 15. juli. Reglementet af 24. februar 1987 om sort krage, allike, husskade og skovskade kan kun fraviges, såfremt det er nødvendigt at tillade jagt for at forhindre og modvirke omfattende skader for landbruget. Efter den nederlandske regerings opfattelse er der derfor her tale om at værne bestemte interesser i overensstemmelse med direktivets artikel 9.

Det andet klagepunkt: undtagelserne for visse fuglearter

Kommissionen har gjort gældende, at det efter den nederlandske lovgivning og navnlig Jachtwets artikel 8 er tilladt en bruger af jordarealer uden tidsmæssig begrænsning og med alle egnede midler at opdrive eller nedslå vildt, med sporhunde, net og fuglefælder at jage ringdue, sort krage, allike, skovskade og husskade. Imidlertid er det ifølge direktivets artikel 5 og artikel 7 samt direktivets bilag II, ikke tilladt at jage de nævnte arter, undtagen ringdue. Ifølge direktivets artikel 7, stk. 4, kan der ikke gives tilladelse til jagt på ringdue uden tidsbegrænsning. Desuden er det ifølge bestemmelserne i artikel 8, sammenholdt med bilag IV til direktivet, forbudt at anvende de nævnte fælder.

Kommissionen har fremhævet, at det i den nederlandske lovgivning valgte middel ikke er et egnet middel, selv om det ikke er udelukket, at der vil kunne gives tilladelse til jagt på de nævnte fuglearter i medfør af direktivets artikel 9 for at undgå omfattende skader på afgrøder eller for at beskytte faunaen. Faktisk kan det ikke på grundlag af en lovbestemmelse som den omtvistede, som foreskrevet i direktivets artikel 9, i hvert enkelt tilfælde afgøres, hvilke særlige omstændigheder med hensyn til tid og sted, der skal foreligge.

Den nederlandske regering har anført, at ministeren har adgang til at afbryde jagten på disse arter i en bestemt periode eller på visse dele af det nationale område, og at han kun har udnyttet sine beføjelser hertil for så vidt angår skovskade. Den har tilføjet, at jagten på de øvrige i loven nævnte fuglearter ikke er blevet afbrudt pga. de skader, disse fuglearter forvolder og kan forvolde. Da ingen af disse fuglearter anses for værdifuldt vildt, består der meget ringe risiko for, at de jages, medmindre de forvolder omfattende skader. Hvad anvendelsen af fælder angår, har den nederlandske regering fremhævet, at sådanne fælder ikke anvendes til fugle.

Det tredje klagepunkt: søgning efter samt indsamling og opbevaring / besiddelse af æg af visse fuglearter

Kommissionen har kritiseret, at det ifølge Jachtwets artikel 10, stk. 2, er tilladt at søge efter, indsamle og opbevare / besidde æg af de fuglearter, der er nævnt i artikel 8, stk. 1, idet der i medfør af direktivets artikel 6, stk. 2, og bilag III/1 til direktivet kun kan meddeles tilladelse hertil for så vidt angår skovdue. At disse former for virksomhed, som anført af den nederlandske regering, i praksis ikke foregår, kan ikke fritage Nederlandene for forpligtelsen til at bringe lovens bestemmelser i overensstemmelse med direktivet.

Den nederlandske regering har hertil svaret, at søgning efter og indsamling af æg af de i Jachtwets artikel 8, stk. 1, nævnte arter, ikke finder sted.

Det fjerde klagepunkt: undtagelserne for så vidt angår forebyggelse af skader

Kommissionen har gjort gældende, at artikel 20, stk. 2, og artiklerne 53 og 54 i Jachtwet ikke er i overensstemmelse med direktivets artikel 9. Ifølge sidstnævnte bestemmelse kan der nemlig kun gøres undtagelse fra det generelle forbud på visse betingelser, det vil her sige for at hindre omfattende skader. Ifølge Kommissionen er det meget vigtigt, at disse betingelser gentages nøjagtigt i den nederlandske lovgivning og gøres til genstand for en vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvorved der bl. a. sondres mellem nødvendigheden af jagt i og for sig på den ene side og nødvendigheden af at anvende et bestemt jagtmiddel på den anden side. Den har anført, at generelle, lidet præcise og ufuldstændige definitioner som dem, der findes i lovens artikel 53, bevirker, at de berørte parter får vanskeligere ved at anfægte beslutninger om at dispensere fra det generelle forbud. Det er således efter artikel 53 muligt at meddele jagttilladelser for arter, der ifølge direktivet ikke vil kunne jages i Nederlandene, f.eks. dobbeltbekkasin, urfugl og bramgås.

Kommissionen har for så vidt angår Jachtwets artikel 54 bemærket, at denne bestemmelse ikke stemmer overens med direktivets forskrifter i det omfang, det ifølge artikel 9 kræves, at undtagelser kan gøres for at forhindre omfattende skader.

Den nederlandske regering har med hensyn til de tilladelser, der meddeles i henhold til Jachtwets artikel 53, anført, at de nu kun gives for at hindre omfattende skader, der forvoldes af visse arter, der i overensstemmelse med direktivets bilag II kan jages i Nederlandene, og for hvilke jagttiden er hele eller en del af året. Disse tilladelser meddeles kun, såfremt der ikke findes nogen anden tilfredsstillende løsning, jfr. direktivet. For så vidt angår Kommissionens argument om, at det ifølge direktivets artikel 9 kræves, at nødvendigheden af at anvende visse jagtmidler gøres til genstand for selvstændig vurdering i forhold til vurderingen af nødvendigheden af jagten i og for sig, har den nederlandske regering bemærket, at de i direktivets bilag II nævnte fuglearter kan være genstand for jagtvirksomhed inden for rammerne af national lovgivning. Hvad angår jagtmidlerne, overholdes de forbud, der gælder ifølge direktivets artikel 8 og bilag IV til direktivet i Nederlandene.

Vedrørende den fuldmagt, som ministeren for landbrug og fiskeri kan give i medfør af Jachtwets artikel 54 for at begrænse bestanden af en eller flere udtrykkelig nævnte arter, har den nederlandske regering bemærket, at denne fuldmagt, der i øvrigt kun gives på ganske bestemte betingelser, kun kan meddeles for at forhindre skader. De personer, fuldmagten gives til, skal begrænse bestandene af de i fuldmagten nævnte arter på de i fuldmagten angivne jordarealer. Desuden gives den omhandlede fuldmagt kun, såfremt der ikke findes nogen anden tilfredsstillende løsning for at forhindre de nævnte skader. Efter den nederlandske regerings opfattelse opfylder denne ordning således betingelserne ifølge direktivets artikel 9. Endelig gives fuldmagterne i medfør af Jachtwets artikel 54 kun for duer og eksotiske dyrearter, der er vendt tilbage til vild tilstand.

Om den omstændighed, at det er vanskeligere for de berørte personer at anfægte en adfærd, som de mener er i strid med direktivet, har den nederlandske regering gjort gældende, at der ikke findes nogen direkte søgsmålsadgang på grundlag af Jachtwet, idet hverken direktivet eller andre fællesskabsretlige bestemmelser pålægger en pligt til at indføre en sådan direkte søgsmålsadgang. De nederlandske domstole kan til gengæld træffe afgørelse om den konkrete anvendelse af denne lov på baggrund af de direktivbestemmelser, som gør en efterprøvelse mulig, hvilket kan ske inden for rammerne af søgsmål anlagt af enkeltpersoner.

Det femte klagepunkt: jagt fra fly

Kommissionen har anført, at Jachtwet ikke indeholder et forbud mod jagt fra fly, selv om det ved bestemmelserne i direktivets artikel 8, stk. 2, sammenholdt med bilag IV til direktivet er pålagt medlemsstaterne at forbyde al jagt fra fly. Den omstændighed, at der i praksis for tiden i Nederlandene ikke anvendes fly som forfølgelsesmiddel, kan ikke fritage denne medlemsstat for forpligtelsen til at gennemføre direktivets bestemmelser i national ret.

Den nederlandske regering har hertil svaret, at flyvemaskiner ikke i Nederlandene bruges til at forfølge vildt med. Endvidere fremgår det af Jachtwets artikel 26, stk. 1, at det er forbudt at jage vildt fra en flyver. Forfølgelse af vildt med dette middel, der udgør en form for lokalisering af vildtet, er således også forbudt.

Det sjette klagepunkt: undtagelserne vedrørende jagthundekonkurrencer

Kommissionen har anført, at ministeren i medfør af artikel 27 i Jachtwet kan meddele dispensation fra loven med henblik på afholdelse af jagthundekonkurrencer eller -afretning, selv om direktivet intet indeholder om en undtagelse med denne begrundelse. Nævnte bestemmelse er holdt i så generelle vendinger, at den synes uden begrænsninger.

Den nederlandske regering har anført, at det i forbindelse med meddelelse af tilladelse til jagthundeopdræt alene er træning af jagthundene og lokalisering af vildtet, der er inde i billedet. Sådanne tilladelser meddeles for at give indehaveren adgang til at give sin hund erfaring i at forfølge vildtet og tillader ikke indfangning eller drab af dyr, der ikke kan jages på den tid af året. Enhver person

er i medfør af Jachtwets artikel 23 forpligtet til at hindre, at en hund i vedkommendes besiddelse opsøger, forfølger, indfanger eller ombringer vildt på områder, hvor vedkommende ikke har ret til at jage.

IV — Parternes besvarelse af skriftlige spørgsmål fra Domstolen

Den nederlandske regering har efter anmodning fra Domstolen fremlagt samtlige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om jagt på fugle, der for tiden gælder i Nederlandene.

Kommissionen har som svar på et spørgsmål fra Domstolen om, hvilke af disse bestemmelser der efter dens mening ikke er blevet bragt i overensstemmelse med bestemmelserne i direktiv 79/409, på baggrund af, at sagsøgte i sine processkrivelser havde meddelt, at der var sket visse ændringer af de omtvistede bestemmelser, over for Domstolen oplyst, at ingen af de omhandlede bestemmelser er blevet vedtaget. Den har erklæret, at den derfor fastholder samtlige de klagepunkter, den har fremført over for de nederlandske bestemmelser om fuglejagt.

M. Díez de Velasco
Refererende dommer